

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
DARNUS VYSTYMASIS IR APLINKOS TEISĖ	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Indrė Žvaigždiniene Kitas (-i):	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius; 405 kab., tel. (8 5) 2366175, el. paštas: vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	6 (pavasario) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	48	85

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Šio dalyko tikslas – ugdyti studentų gebėjimus kompleksškai suprasti ir taikyti tarptautinės, Europos Sąjungos ir nacionalinės aplinkos teisės normas darnaus vystymosi kontekste. Dalykas padeda formuoti gilų teisinį mąstymą, gebėjimą kritiškai vertinti teisėkūros ir teisės taikymo sprendimus aplinkosaugos srityje, analizuoti teisinius konfliktus, susijusius su aplinkos apsauga, žmogaus teisėmis ir ekonominiais interesais, vertinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant darnaus vystymosi aplinkosaugoje, interpretuoti įvairius teisės šaltinius.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai - supras pagrindinius tarptautinės, Europos Sąjungos ir nacionalinės aplinkos teisės principus, gebės išskirti svarbiausius šaltinius ir institucines struktūras.	Interaktyvios paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.
- gebės aiškinti ir taikyti teisės normas analizuojant konkrečias aplinkosaugos problemas, susijusias su klimato kaita, tarša, biologine įvairove, gamtos išteklių apsauga ir kt., vertinant teisinius konfliktus, kylančius siekiant aplinkos apsaugos, socialinių ir ekonominių interesų suderinimo.	Interaktyvios paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.
- gebės kritiškai vertinti teisės ir politikos santykį darnaus vystymosi kontekste, identifikuojant teisėkūros ir teisės taikymo iššūkius.	Interaktyvios paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais), pranešimų pristatymas, savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas, pranešimo rengimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.
- gebės sistemaiškai analizuoti ir vertinti nacionalinių bei tarptautinių teismų (ypač Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo) praktiką aplinkosaugos bylose.	Paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais), pranešimų pristatymas, savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas,	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.

	pranešimo rengimas).	
- gebės aiškiai, taisyklinga teisine kalba argumentuoti, kritiškai ir logiškai perteikti įgytas žinias, susistemintą informaciją, pagrįsti savo įžvalgas ir formuluoti išvadas	Paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais, pranešimų pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas, pranešimo rengimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.
- gebės analizuoti ir vertinti naujausias aplinkos teisės doktrinos tendencijas darnaus vystymosi kontekste.	Paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais, pranešimų pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas, pranešimo rengimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume .
- gebės analizuoti praktines teises situacijas, teisinius konfliktus, siekiant darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo apjungti tarpdalykines žinias.	Paskaitos (probleminis dėstymas, praktiniai pratimai bei diskusijos su praktikais – institucijų, verslo ir teisinių profesijų atstovais, pranešimų pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė, teismų praktikos nagrinėjimas, pranešimo rengimas).	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai) arba pranešimas Žaliajame forume.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Darnus vystymasis ir teisė: sąvokos, principai, tikslai	2						2	3	Mokslinės literatūros analizė, pasirengimas kolokviumui.
2. Tarptautinės ir ES aplinkosaugos teisės raida: pagrindiniai dokumentai ir konvencijos	2						2	4	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, pasirengimas kolokviumui.
3. Aplinkos apsaugos valdymas.	4						4	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė; praktiniai pratimai, pasirengimas kolokviumui..
4. Teisė į aplinką ir kitos žmogaus teisės: tarptautiniai standartai ir jurisprudencija	4						4	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė; praktiniai pratimai, pasirengimas kolokviumui..
5. Aplinkos teisė ir ekonomika: „teršėjas moka“ principas, tvarus vartojimas ir žiedinė ekonomika	2						2	4	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, pasirengimas kolokviumui..
6. Aplinkosauginiai teisiniai ūkinės veiklos pagrindai, užtikrinant darnų vystymąsi	4						4	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai, pasirengimas kolokviumui..
7. Susitikimai su ekspertais praktikais (verslo atstovais)	2						2	2	Diskusijos, praktiniai pratimai
8. Biologinės įvairovės apsauga	4						4	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė.
9. Tvaraus gamtos išteklių naudojimo užtikrinimas	4						4	4	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai
10. Teisinė aplinkos oro apsauga ir klimato kaitos prevencija.	2						2	4	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai.
11. Atsakomybės už aplinkos teisės pažeidimus atsiradimo pagrindai ir taikymo praktika.	4						4	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai.

12. Susitikimai su ekspertais praktikais (aplinkos apsaugos institucijų atstovais)	2						2	2	Diskusijos, praktiniai pratimai
Studentų Žaliasis forumas	6	6					12	12	Pranešimo rengimas, pasiruošimas pristatymui
								20	Pasirengimas egzaminui.
Iš viso	42	6					48	85	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kolokviumas/ pranešimas Žaliajame forume	40	Semestro metu	Iki 4 balų galima surinkti už teisingus atsakymus į kolokviumo klausimus. Užduotis sudaryta iš 2 atviro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 1 balai; vertinant kiekvieną atsakymą atsižvelgiama į studento gebėjimą tiksliai, aiškiai ir išsamiai atsakyti į pateiktą klausimą. Atsakymas turi būti pagrįstas išstudijuota moksline literatūra, teisės normomis, teismų praktika bei paskaitų medžiaga) ir 16 uždaro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 0,5 balo); surinktas bendras balų skaičius dauginamas iš koeficiento 0,4. Arba Iki 4 balų galima surinkti už dalyvavimą Žaliajame forume. Studentai grupėmis iki 3 asmenų rengia analitinį pranešimą pasirinkta tema, susijusia su darniu vystymusi, aplinkos teise, klimato kaitos prevencija, žmogaus teisėmis ar atsakingu verslu. Dalyvavimas Žaliajame forume vykdomas dviem etapais: pasiūlymų atranka ir pranešimų rengimas. Semestro pradžioje (iki dėstytojo nurodytos datos) studentai pateikia pranešimo temos ir projekto pasiūlymą, kuriame nurodoma: - planuojama pranešimo tema ir jos aktualumas; - pagrindinė analizuojama problema ir probleminis klausimas; - numatomi pagrindiniai moksliniai, teisės ir kiti šaltiniai; - trumpas planuojamos analizės ir argumentacijos aprašymas; - klausimai, į kuriuos bus siekiama atsakyti. Pateikti pasiūlymai yra vertinami ir atrenkami Žaliajam forumui. Į forumą atrenkami geriausiai parengti pranešimų projektai, atsižvelgiant į šiuos kriterijus: temos atitiktis dalykui, problemos aktualumas, probleminio klausimo aiškumas (gebėjimas aiškiai suformuluoti konkretų klausimą ar problemą, į kurią pranešime bus siekiama atsakyti), analitinis potencialas (galimybė problemą nagrinėti kritiškai, vertinti skirtingus požiūrius, argumentus ir jų pagrįstumą, o ne apsiriboti informacijos pristatymu), temos originalumas ir naujumas, diskusinis potencialas (temos gebėjimas paskatinti argumentuotą diskusiją ir skirtingų pozicijų vertinimą). Atrankos metu taip pat atsižvelgiama į bendrą pasiūlymo kokybę ir jo potencialą prisidėti prie Žaliojo forumo temų įvairovės. Esant keliems panašioms pasiūlymams, pirmenybė gali būti teikiama originalesniai, savarankiškesnei analitinį požiūrį atskleidžiančiam projektui, taip pat atsižvelgiama į projekto pateikimo laiką. Atrinkti studentai semestro metu parengia galutinį pranešimą ir jį pristato Žaliajame forume (viešas renginys, skirtas darnaus vystymosi ir aplinkos teisės temoms, kuriame studentai kviečiami dalyvauti bei daryti pranešimus). Pranešimo metu vertinami gebėjimai analizuoti mokslinius šaltinius ir teismų praktiką, argumentacijos kokybę, problemos aktualumo atskleidimas, pristatymo struktūra ir aiškumas bei dalyvavimas diskusijoje. Galutinis pranešimo vertinimas apima tiek parengto analitinio turinio kokybę, tiek jo pristatymą ir studentų gebėjimą argumentuotai atsakyti į auditorijos klausimus bei dalyvauti diskusijoje. Nelaikius koliokviumo arba nedalyvavus Žaliajame forume neleidžiama laikyti egzaminu.
Dalyvavimas diskusijose su ekspertais arba Žaliojo forumo metu	-	Semestro metu	Studentai turi galimybę gauti 1 papildomą balą už aktyvumą paskaitų su ekspertais praktikais metu, taip pat ir Žaliojo forumo metu: už rezultatų dalyvavimą diskusijose, turiningų klausimų ir/ar pastabų teikimą, etišką komentavimą, rėmimąsi teisės normomis, moksline literatūra ir teismų praktika. Vertinant dalyvavimą diskusijose, atsižvelgiama ir į tai, ar buvo pasiruošta, ar buvo studijuojama nurodyta (ir papildoma) medžiaga.
Egzaminas	60	Semestro gale	Iki 6 balų galima surinkti egzaminu metu. Užduotis sudaryta iš 2 atviro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 2 balai; vertinant kiekvieną atsakymą atsižvelgiama į studento gebėjimą tiksliai, aiškiai ir

			išsamiai atsakyti į pateiktą klausimą. Atsakymas turi būti pagrįstas išstudijuota mokslinė literatūra, teisės normomis, teismų praktika bei paskaitų medžiaga) ir 24 uždaro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 0,25 balo); surinktas bendras balų skaičius dauginamas iš koeficiento 0,6.
--	--	--	---

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
MARCIJONAS, A.; SUDAVIČIUS, B.	1996	Ekologinė teisė		Vilnius: Eugrimas
MONKEVIČIUS, E., <i>et al.</i>	2011	Aplinkosaugos teisė		Vilnius: Justitia
RAGULSKYTĖ–MARKOVIENĖ, R.	2005	Aplinkos teisė: Lietuvos teisės derinimas su Europos Sąjungos reikalavimais		Vilnius: Eugrimas
KETURAKIENĖ, A., MURAUSKAS, D.	2023	Climate Change and Human Rights: The First Cases Before the European Court of Human Rights.”	Teisė 126: 38–55.	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
JUŠKEVIČIŪTĖ–VILIENĖ, A.	2023	Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos įtaka žaliosios ekonomikos įgyvendinimui Lietuvoje. Iš: Konstitucinė justicija Lietuvoje: trys veiklos dešimtmečiai: recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys.		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
RAGULSKYTĖ–MARKOVIENĖ, R.; ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2019	Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais: įgyvendinimo galimybių paieškos. Iš: Teisės viršenybės link.		Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas
ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2008	Materialinė atsakomybė už žalą aplinkai		Vilnius: Justitia
Papildoma literatūra				
ED. EBBESSON, J., LANGLET, D.	2026	Fifty years of international environmental law : developments since the 1972 Stockholm Conference		Cambridge, United Kingdom ; New York, NY : Cambridge University Press
JANS J. H.; VEDDER, H. H. B.	2024	European Environmental Law: Treaty Based Law		Zutphen : Europa Law Publishing
KRÄMER, L.; BADGER, CH.	2024	Krämer’s EU Environmental Law		Hart Publishing
JANS, J. H.; MACRORY, R.; MORENO MOLINA, A.-M.	2013	National Courts and EU Environmental Law		Groningen; Amsterdam: Europa Law Publishing
PETERS, B.; LOHSE, E. J.	2023	Sustainability through Participation? Perspectives from National, European and International Law. Legal Aspects of Sustainable Development	Vol. 27	
ed. CARVER, F.	2019	Sustainable Development Goals: Transforming our World		London: Witan Media
DE SADELEER, N.	2020	Environmental Law Principles: From Political Slogans to Legal Rules	2nd edition	Oxford University Press
DARPO, J.	2021	Can Nature Get It Right? A Study on Rights of Nature in the European Context		European Union (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/689328/IPOL_STU)

				(2021)689328_EN.pdf)
ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2022	'Lithuania', (2022) in Kurt Deketelaere (ed.), IEL Environmental Law		Netherlands: Kluwer Law International BV